

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING WOORDEN 1F

Inleiding	3
Doelgroep	3
Rubriekenoverzicht	4
De rubrieken toegelicht	6
Rubriek A: Het Digitale Woordenboek	6
Rubriek B: Woord en kontekst	6
Rubriek C: Woordvorming	6
Rubriek D: Werken en verdienen	6
Rubriek E: Consumeren en betalen	7
Rubriek F: Mens en maatschappij	7
Rubriek G: Familie en relaties	7
Rubriek H: Uiterlijk en verzorging	8
Rubriek I: Misdaad en straf	8
Rubriek J: Gevoel en gedrag	8
Rubriek K: Ziekte en gezondheid	8
Achtergrondinformatie	9
Woordenlijst	11

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Woorden 1F is vooral bedoeld voor leerlingen in groep 8 van de basisschool, in de brugklas en in mbo 1. In hogere leerjaren van vo en mbo kan het programma ook remediërend gebruikt worden. Woorden 1F is door de diagnostische aanpak en de individuele feedback bijzonder geschikt voor groepen waarin niveauverschillen bestaan op het gebied van woordkennis. Het programma kan gebruikt worden door zowel allochtone als autochtone leerlingen. Voorwaarde voor het gebruik is wel dat voor technisch lezen ongeveer AVI-M6 (het vroegere AVI-9) is gehaald. Een uitzondering kan worden gemaakt voor leerlingen die zwakker zijn in technisch lezen, bijvoorbeeld doordat ze dyslectisch zijn, maar wel een goed begripsniveau hebben.

Voorzieningen voor leerlingen met leesproblemen

Alle uitlegschermen en teksten die bij het programma horen, zijn ingesproken. Het is daardoor mogelijk het programma ook te gebruiken voor leerlingen die problemen hebben met technisch lezen. Onder het leesvenster bij de tekstoefeningen staat icoon [A...A]. Klik op de grote A om de letters te vergroten en op de kleine A om de letters weer te verkleinen. Het is naast het vergroten van de letters ook mogelijk om de breedte van het leesscherm aan te passen. Dat doe je door met de muis op het leesscherm te klikken.

Rubriekenoverzicht

*Hierbij is geluid noodzakelijk.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoetsen	1 Rubriek A t/m E 2 Rubriek F t/m K 3 Rubriek A t/m K	Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
A Het digitale woordenboek	1 Het digitale woordenboek 2 Zoeken in het woordenboek 3 Homoniemen 4 Welke woordenboekbetekenis	Omgaan met het digitale woordenboek. Zoeken in het digitale woordenboek. Leren wat homoniemen zijn. Omgaan met het digitale woordenboek.
B Woord en Context	1 Woordfamilies 2 Woorden in woorden 3 Woorddelen in woorden 4 Betekenis uit woorden en woorddelen 5 Betekenis afleiden uit zinnen 6 Betekenis afleiden uit teksten	Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Let op de familiewoorden. Wijs de juiste betekenis aan. Probeer tot het goed is. Wijs de juiste betekenis aan. Probeer tot het goed is. Kies de juiste betekenis. Probeer de betekenis van het moeilijke woord af te leiden uit de zin. Lees de vraag, lees de antwoorden en klik op het goede antwoord.
C Woordvorming	1 Betekenis van samenstellingen 2 Samenstellingen stap voor stap 3 Werkwoorden met ver- 4 Woorden op -loos 5 Tegenstellingen met on- 6 Zelfstandige naamwoorden op -ing 7 Bijvoeglijk naamwoord op -baar 8 Het woordenboek in je achterhoofd	Welk woord past op de open plaats? Wijs dat woord aan. Lees de vraag en vul het juiste antwoord in. Kies de woorden die gemaakt zijn van een bijvoeglijk naamwoord. Kies de woorden waar je een woord op -loos van kunt maken. Bij welke woorden bestaat een tegenstelling met on-? Kies de tien werkwoorden waar je een zelfstandig naamwoord op -ing van kunt maken. Maak van elk werkwoord een bijvoeglijk naamwoord op -baar. Welk woord past op de open plaats? Wijs dat woord aan.
D Werken en verdienen	1 Werken en verdienen 2 Samenstelling werken en verdienen 3 Samenstelling en omschrijving 4 Woorden kiezen 5 Teksten over werk 6 Arm of rijk 7 Synoniemen 8 Synonieme beroepsnamen 9 Woorden over werken en verdienen	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag en vul het juiste antwoord in. Welke omschrijving hoort bij dit woord? Probeer tot het goed is. Vul op elke open plaats een passend woord in. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. In welke rij hoort dit woord of deze uitdrukking? Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Wijs tien beroepsnamen aan en er verschijnen ook tien synoniemen. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
E Consumeren en betalen	1 Consumeren en betalen 2 Afbeeldingen consumeren en betalen 3 Versterkte woorden 4 Woorden kiezen 5 Teksten over consumeren 6 Familiewoorden invullen 7 (Ver)kopen of betalen 8 Synoniemen 9 Woorden over consumeren en betalen	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. In het plaatje knippert iets. Wat is dat? Kies het juiste woord. Kies de versterkte bijvoeglijk naamwoorden? Welk woord past op de open plaats? Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Let op de familiewoorden. Je ziet een woord. In welke rij hoort het? Klik in de juiste rij. Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
F Mens en Maatschappij	1 Mens en maatschappij 2 Afbeeldingen mens en maatschappij 3 Onze oude wijken 4 Teksten over mens en maatschappij	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. In het plaatje knippert iets. Wat is dat? Kies het juiste woord. Welk woord past op de open plaats? Wijs dat woord aan. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord.

	5 Familiewoorden invullen 6 ING-woorden maken 7 Tegenstellingen 8 Synoniemen 9 Woorden over mens en maatschappij	Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Let op de familiewoorden. Vul het juiste ING-woord in. Kies eerst een groen woord. In welk blauw vakje staat een tegenstelling? Wijs dat aan. Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
G Familie en relaties	1 Familie en relaties 2 Bijvoeglijk naamwoord met on- en -baar 3 Samenstellingen en persoonsnamen 4 Woorden kiezen 5 Woord aan omschrijving koppelen 6 Teksten over familie en relaties 7 Synoniemen 8 Woorden over familie en relaties	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Vul het juiste woord in. Welk woord past op de open plaats? Wijs dat woord aan. Vul op elke open plaats een passend woord in. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
H Uiterlijk en verzorging	1 Uiterlijk en verzorging 2 Leenwoorden aanwijzen 3 Leenwoorden typen 4 Woorden op -achtig en -ig 5 Woorden kiezen 6 Uitdrukkingen met kleding 7 Eyecatchers 8 Woord aan omschrijving koppelen 9 Woorden over uiterlijk en verzorging	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. In het plaatje knippert iets. Wat is dat? Kies het juiste woord. Lees de vraag en vul het juiste antwoord in. Plaats elk woord in de juiste rij. Vul op elke open plaats een passend woord in. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
I Misdad en straf	1 Misdad en straf 2 Figuurlijk taalgebruik 3 Vervelende types 4 Crimineel gedrag 5 Samenstellingen bij misdad en straf 6 Teksten over misdad en straf 7 Familiewoorden invullen 8 Woord aan omschrijving koppelen 9 Woorden over misdad en straf	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Je ziet een omschrijving. Welk woord hoort erbij? Je ziet een woord. Welke omschrijving hoort erbij? Kies voor elke open plaats een passend woord. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Wis de streepjes en vul de ontbrekende woorden in. Let op de familiewoorden. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
J Gevoel en gedrag	1 Gevoel en gedrag 2 Emoties (*) 3 Gevoel en uitdrukking 4 Typeringen 5 Positief of negatief 6 Woorden kiezen 7 Gevoelsuitdrukkingen 8 Woord aan omschrijving koppelen 9 Woorden over gevoel en gedrag	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Luister goed en wijs de juiste emotie aan. Er verschijnt een woord dat een gevoel uitdrukt. Welke uitdrukking hoort erbij? Er verschijnt een woord waarmee je mensen kunt typeren. Welke betekenis hoort erbij? In welke rij hoort dit woord? Kies de juiste rij. Vul op elke open plaats een passend woord in. Lees de vraag en kies het juiste antwoord. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de vraag en kies het juiste antwoord.
K Ziekte en gezondheid	1 Ziekte en gezondheid 2 Bij de specialist 3 Ziektegeschiedenis 4 Specialisten 5 Woorden in een bijsluit 6 Familiewoorden invullen 7 Synoniemen 8 Woord aan omschrijving koppelen 9 Woorden over ziekte en gezondheid	Lees de vraag, lees de zin en kies het goede antwoord. Kies voor elke open plaats het correcte woord. Vul op elke open plaats een passend woord in. Klik eerst op een groen vak. Een blauw vak hoort erbij. Klik ook op dat vak. Lees de tekst, lees de vraag en kies het goede antwoord. Let op het werkwoord en vul het juiste woord in. Koppel tien woorden aan tien synoniemen. Welk woord past bij deze omschrijving? Lees de vraag en kies het juiste antwoord.

De rubrieken toegelicht

Woorden 1 bevat 89 oefeningen, 1 totaaltoets en twee deoltoetsen. De totaaltoets heeft 44 variabele vragen en hierin komt de hele stof aan de orde. De deoltoetsen bevatten respectievelijk 30 en 36 steeds wisselende meerkeuzevragen en bevragen elk een deel van de stof (rubriek A t/m E en F t/m K). In de oefenstof zijn 9 verschillende oefenvormen gebruikt, namelijk: *Rijen, Stenen, Open vraag, Meerkeuze, Plaats woord, Plaatje verklaren, Koppel, Wijzig tekst* en *Koppelpuzzel*.

Rubriek A: Het Digitale Woordenboek

In deze rubriek leert de leerling het Digitale Woordenboek te gebruiken. Dit woordenboek is ontwikkeld ter ondersteuning van de Numo taal- en rekenprogramma's. Het woordenboek is alleen te gebruiken bij oefeningen. Een nieuwe optie in het woordenboek is dat er ook gezocht kan worden op woorddelen, bijvoorbeeld *-(e)ling, -ster, -aard*, wat gebruikt kan worden bij het ontleden van woorden. In de eerste oefening van rubriek A gaat het erom wat je moet doen om een woord te vinden, wat je allemaal in het woordenboek aantreft, hoe je woordverzamelingen tevoorschijn kunt laten komen etc. Bij de tweede oefening moeten concreet gegevens worden opgezocht. De derde oefening werkt met plaatjes en besteedt aandacht aan homoniemen. In de laatste oefening komt alle stof nog een keer terug.

Rubriek B: Woord en context

Met 'context' wordt bedoeld de omgeving van een woord in een woord en de omgeving van een woord in een zin en in de tekst. Het raadplegen van een woordenboek is namelijk niet het eerste wat je doet als je een moeilijk en onbekend woord tegenkomt. Voor de hand ligt dat je eerst let op samenstelling van het woord zelf en vervolgens op de context waarin het woord gebruikt is en probeert die betekenis daaruit af te leiden. Oefening B1 gaat over familiewoorden. Dat zijn werkwoorden, zelfstandige naamwoorden en bijvoeglijke naamwoorden die tot dezelfde 'familie' horen, bijvoorbeeld: *produceren, product en productie*. De oefeningen B2, B3 en B4 gaan over woorden of Latijnse en Griekse woorddelen die je kunt herkennen in langere woorden. Oefening B5 gaat over het afleiden van woordbetekenissen uit zinnen. De betekenis van een woord staat soms letterlijk in de zin, soms kun je de betekenis eruit afleiden, bijvoorbeeld door op te merken dat er sprake is van een tegenstelling. Oefening B6 gaat over het afleiden van betekenissen uit teksten. Daarvoor moet gelet worden op de zinnen rondom het gevraagde woord, maar ook op eventuele illustraties.

Rubriek C: Woordvorming

In de oefeningen C1 en C2 leren leerlingen dat bij een samenstelling het laatste woorddeel altijd het belangrijkste is en dat het verband tussen dat grondwoord en de delen die ervoor staan heel verschillend kan zijn. In oefening C3 wordt geleerd dat werkwoorden die met 'ver' beginnen gemaakt kunnen zijn van een bijvoeglijk naamwoord. De betekenis is in dat geval: worden of maken. Bij andere werkwoorden is het min of meer toevallig dat ze met 'ver' beginnen. Eenzelfde soort oefening is C4 waarin het gaat om het vinden van zelfstandige naamwoorden met een tegenstelling op *-loos*, bijvoorbeeld: *eindeloos, geluidloos, ademloos*. In C5 moeten bijvoeglijke naamwoorden gesorteerd worden in twee rijen: woorden die een tegenstelling hebben met *on-* en woorden die dat niet hebben. C6 gaat over zelfstandige naamwoorden die gemaakt zijn door *-ing* achter een werkwoordstam te zetten en C7 over het maken van een bijvoeglijk naamwoord door *-baar* achter een werkwoordstam te zetten. In C8 komt alle kennis die in rubriek C is aangeleerd over de vorming van woorden bij elkaar in de oefening 'Het woordenboek in je achterhoofd'. De kennis over woordvorming is immers opgeslagen in je brein. Wie zich daar beter bewust van is, kan deze kennis beter toepassen bij het ontleden en begrijpen van woorden.

Rubriek D: Werken en verdienen

Bij D beginnen de inhoudelijke rubrieken van Woorden 1F. De oefeningen zijn vanaf deze rubriek dus thematisch geordend. De stof over woordvorming wordt echter herhaald en verder aangevuld en met het afleiden van

woordbetekenissen uit teksten wordt regelmatig geoefend. In oefening D1 zijn alle opgaven voorzien van een passende illustratie. D2 en D3 gaan opnieuw over samenstellingen, maar nu over samenstellingen die passen in het thema. In oefening D4 moeten passende woorden geplaatst worden op open plaatsen in een paar miniverhaaltjes, een terugkerende oefenvorm. Het zijn veel gevallen woorden die eerder langsgekomen zijn. Oefening D5 gaat over het afleiden van betekenissen uit de context van twee korte teksten over werk. Er zijn drie teksten met bijpassende vragen, waarvan er voor de leerling at random telkens twee tevoorschijn komen. In D6 moeten woorden en uitdrukkingen gesorteerd worden in de rij 'arm' of de rij 'rijk'. Onbekende woorden of uitdrukkingen kan de leerling opzoeken. De oefeningen D7 en D8 gaan over synoniemen. Ze zijn van het type Koppelpuzzel en Stenen. De laatste oefening (D9) is een overkoepelende meerkeuzeoefening. De betekenissen van de belangrijkste woorden die bij het thema aan de orde kwamen, worden hier nog een keer bevestigd. Er wordt uitgebreid feedback gegeven op gemaakte fouten. Aan deze opsomming van de oefeningen van rubriek D is te zien dat oefenvormen zoveel mogelijk variëren, om het oefenen aantrekkelijk te maken.

Rubriek E: Consumeren en betalen

Oefening E1 is zoals steeds bij de eerste oefening van de inhoudelijke rubrieken een meerkeuzeoefening waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie die het vinden van het juiste antwoord vergemakkelijkt. Oefening E2 gaat over negen plaatjes waar een bijpassend woord bij moet worden gezocht. Oefening E3 gaat over het versterken van woorden met behulp van voorvoegsels als super, ultra, door, in, over. Van twintig woorden moeten er tien worden aangewezen waarvan het eerste woorddeel deze versterkende werking heeft. Bij E4 moeten opnieuw passende woorden worden geplaatst op de open plaatsen in miniverhaaltjes en bij E5 moeten woordbetekenissen worden afgeleid uit teksten over consumeren. Er zijn drie teksten met bijpassende vragen, waarvan er voor de leerling at random telkens twee tevoorschijn komen. Bij E6 moet de leerling opnieuw familiewoorden intypen. E7 is een rijenoefening. Heeft een woord meer met betalen te maken of meer met kopen/verkopen? E8 is een koppelpuzzel waarbij telkens twee synoniemen aan elkaar gekoppeld moet worden en E9 komen de belangrijkste woorden en de belangrijkste kennis die in rubriek E is aangeleerd nog een keer langs

Rubriek F: Mens en maatschappij

Oefening F1 is opnieuw een meerkeuzeoefening waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie en in F2 moeten opnieuw negen plaatjes worden gekoppeld aan negen woorden of begrippen. In F3 moeten passende woorden worden geplaatst op de open plaatsen in een tekst over Onze oude wijken. In F4 moeten woordbetekenissen worden afgeleid uit twee teksten over maatschappelijke onderwerpen. Er zijn hier opnieuw drie teksten, waarvan er voor de leerling at random telkens twee tevoorschijn komen. Bij F5 moet de leerling opnieuw familiewoorden intypen. In F6 moeten zelfstandige naamwoorden op -ing worden afgeleid van werkwoordstammen. Oefening F7 en F8 zijn koppelpuzzel-oefeningen waarbij respectievelijk tegenstellingen en synoniemen aan elkaar gekoppeld moeten worden. Woorden die men niet kent, kunnen opgezocht worden in het Digitale Woordenboek. In F9 komen de belangrijkste woorden en de belangrijkste kennis die in rubriek F is aangeleerd nog een keer langs.

Rubriek G: Familie en relaties

Oefening G1 is opnieuw een meerkeuzeoefening waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie. G2 is een open-vraag-oefening over woordvorming: het maken van bijvoeglijke naamwoorden eindigend op -baar en beginnend met on-. Oefening G3 gaat over samenstellingen en persoonsnamen. In G4 moeten opnieuw passende woorden worden geplaatst op de open plaatsen in miniverhaaltjes en bij G5 moet telkens weer een woord aan een omschrijving gekoppeld worden. In oefening G6 moeten woordbetekenissen worden afgeleid uit teksten over familie en relaties. Er zijn drie teksten met bijpassende vragen, waarvan er voor de leerling at random telkens twee tevoorschijn komen. Oefening G7 gaat weer over synoniemen en in G8, de laatste oefening van deze rubriek, komen de belangrijkste woorden nog een keer langs.

Rubriek H: Uiterlijk en verzorging

Rubriek H begint met een meerkeuzeoefening over een aantal belangrijke woorden, waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie. Oefening H2 en H3 gaan over het verschijnsel leenwoorden, die in producten voor uiterlijk en verzorging veelvuldig gebruikt worden (bodywarmer, T-shirt, legging, make-up, eyeliner etc.). Eerst moeten de leenwoorden aangewezen worden en in de volgende oefening worden ze getypt. H4 gaat over het gebruik van de achtervoegsels – achtig en –ig. In H5 moeten de juiste woorden geplaatst worden op open plaatsen in een tekst. Er zijn in dit geval twee complete teksten, waarvan er één tevoorschijn komt. De tweede keer dat een leerling dezelfde oefening doet, verschijnt de andere tekst. Oefening H6 gaat over uitdrukkingen die iets met kleding te maken hebben. De oefening Eyecatchers (H7) bevat meerkeuzevragen bij één wat langere tekst. In oefening H8 moet wederom een woord aan een omschrijving gekoppeld worden en in H9 komen de belangrijkste woorden nog een keer langs.

Rubriek I: Misdaad en straf

Rubriek I begint weer met een meerkeuzeoefening over een aantal belangrijke woorden, waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie. I2 gaat over figuurlijk taalgebruik (koken van woede, leergeld betalen etc.). In oefening I3 moet een omschrijving gekoppeld worden aan het woord waarmee je een ‘vervelend’ (crimineel) type aanduidt (leugenaar, fraudeur, moordenaar, spion etc.). In oefening I4 gaat het andersom. Het gaat nu om crimineel gedrag. Een woord waarmee je crimineel gedrag aanduidt (meineed, mishandeling, prostitutie etc.) moet gekoppeld worden aan de omschrijving van dit gedrag. In I5 komt het onderwerp ‘samenstellingen’ terug. In dit geval samenstellingen die met dit thema te maken hebben. In I6 moet de betekenis van woorden worden afgeleid uit twee teksten. I7 gaat weer over familiewoorden. In I8 moet wederom een woord aan een omschrijving gekoppeld worden en in I9 komen de belangrijkste woorden nog een keer langs.

Rubriek J: Gevoel en gedrag

Rubriek J begint zoals gewoonlijk met een meerkeuzeoefening over een aantal belangrijke woorden, waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie. J2 gaat over het herkennen van emoties in gezichtsuitdrukkingen. J3 is een koppels-oefening waarin telkens een woord dat een bepaald gevoel uitdrukt moet worden gekoppeld aan een uitdrukking die daarmee te maken heeft. J4 gaat over aanduidingen van gedrag, zoals apenkop, sloddervos, waaghals. J5 is van het type rijen. Eigenschappen moeten gesorteerd worden in positief of negatief. In J6 moet de leerling woorden plaatsen op de open plaatsen in een van beide dialogen die de oefening bevat. J7 is een meerkeuzeoefening die gaat over gevoelsuitdrukkingen. In J8 moet wederom een woord aan een omschrijving gekoppeld worden en in J9 komen de belangrijkste woorden nog een keer langs.

Rubriek K: Ziekte en gezondheid

Rubriek K begint weer met een meerkeuzeoefening over een aantal belangrijke woorden, waarbij alle opgaven zijn voorzien van een passende illustratie. In K2 moeten passende woorden worden gekozen voor open plaatsen in een tekst. In K3 gebeurt hetzelfde, maar nu gaat het om woorden met Griekse en Latijnse woorddelen. Dit soort woorden komt ook terug in een koppelpuzzel met namen van specialisten. Voor K5 zijn voor teksten met moeilijke woorden twee bijsluiters gebruikt, waarvan er telkens één tevoorschijn komt. In K6 moeten familiewoorden worden ingevuld in een open-vraagsoefening. K7 gaat wederom over synoniemen. In K8 moet een woord weer aan een omschrijving gekoppeld worden en in K9 komen de belangrijkste woorden nog een keer langs.

Achtergrondinformatie

Achtergronden van Grammatica 1F

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In dit advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Drempels

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, havo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

Domeinen

In het rapport 'Over de drempels met taal' onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO. Woordkennis is geen afzonderlijk domein, maar vormt de basis voor de mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid. De stof van Woorden 1F kan worden ingezet als ondersteuning van deze vaardigheden.

Het belang van woordenschatverwerving

Woordenschatverwerving is zonder meer het belangrijkste onderdeel van het leren van een taal. Een taalleerder moet zich op vier verschillende niveaus bekwamen:

- op het gebied van de klanken en de letters;
- op het gebied van de woordkennis;
- op zinsniveau (grammatica en zinsbouw);
- op het niveau van de geschreven of gesproken teksten.

Woordkennis vormt de spil van deze reeks: klanken en letters worden gecombineerd tot woorden; woorden worden op hun beurt gecombineerd tot zinnen, en zinnen tot teksten. Bij het overdragen en begrijpen van teksten zijn woorden essentieel.

Nederlandse kinderen die instromen in het basisonderwijs, kennen meestal al zo'n 2.000 à 3.000 woorden (Verhallen & Verhallen, 1994). Dat geldt niet voor allochtone kinderen. Hun aanvankelijke achterstand op dit gebied wordt tijdens de schoolloopbaan nog groter, ténzij de school veel prioriteit geeft aan het vocabulaireonderwijs. Anderstalige leerlingen moeten op school een taal leren, terwijl ze tegelijkertijd via die taal toegang moeten krijgen tot de kennis die wordt onderwezen. Te weinig aandacht voor woordverwerving betekent daardoor ook een oplopende achterstand bij de andere vakken en vakonderdelen. Woorden 1F kan een bijdrage leveren aan het inlopen van de achterstand die anderstalige leerlingen op het gebied van de woordkennis hebben.

Keuze voor de woorden

De leerstof van modules in Numo is onderverdeeld naar onderwerp (rubriek). Woorden 1F legt de nadruk op het aanleren van kennis over woordvorming en het leren omgaan met moeilijke woorden in zinnen en teksten. De eerste drie rubrieken gaan over het omgaan met moeilijke woorden en een aantal aspecten van woordvorming. De acht rubrieken daarna zijn grotendeels inhoudelijk/thematisch, waarbij gekozen is voor maatschappelijk relevante onderwerpen die dicht bij de leerling staan, maar ook daar wordt regelmatig aandacht besteed aan (herhaling van) de kennis over woordvorming, het herkennen van verbanden tussen woorden en het omgaan met moeilijke woorden in teksten.

Moeilijkheid van woorden is niet voor iedereen gelijk. Eén van de factoren die bepaalt hoe moeilijk een woord is, is de frequentie waarin het woord voorkomt. Verder worden woorden moeilijker naarmate ze: abstracter zijn; formeler zijn; langer zijn; vervoegd of verbogen zijn; samengesteld zijn; figuurlijk gebruikt zijn; onderdeel van een (idiomatische) uitdrukking zijn; horen in een bepaald (sociaal) register en/of gaan over dingen die verder weg liggen. Bij het kiezen van de in Woorden 1F behandelde woorden is gebruikgemaakt van de Streefwoordenlijst voor de Basisvorming (herziene versie van 2010). Dat is een lijst van de meest voorkomende woorden in lesmateriaal voor de eerste twee jaren van het voortgezet onderwijs. De lijst bevat dus woorden die idealiter bekend zijn bij de doelgroep waar Woorden 1F zich op richt, wat echter in de praktijk lang niet altijd het geval is. De lijst is ontwikkeld door het Cito en het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc). De lijst geeft een indicatie van de moeilijkheid van woorden (1 t/m 5), onder andere gebaseerd op het oordeel van een groot aantal docenten. Moeilijkheid 5 vonden deze docenten te moeilijk voor de doelgroep. Die woorden hebben we dus niet gebruikt. Woorden met moeilijkheid 1 of 2 worden geacht bij verreweg de meeste leerlingen wel bekend te zijn. We hebben ons dus gericht op woorden met moeilijkheid 3 of 4. Maar zelfs met die beperking was het ondoenlijk om alle woorden van die moeilijkheidscategorieën te behandelen en moest er steeds een keuze worden gemaakt. Die keuze hing samen met de woordvormingsverschijnselen die we wilden uitleggen en de thema's waar we voor gekozen hadden. Opvallend aan de woorden in de lijst vanaf moeilijkheid 3, is dat het veelal lange, samengestelde woorden zijn. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan het ontleden van samengestelde woorden. Daarnaast is er veel aandacht voor een aantal andere aspecten van woordvorming, zoals het gebruik van voor- en achtervoegsels en verbuigingen van woorden.

Woordenlijst

In Woorden 1F worden 1554 woorden meer of minder uitgebreid behandeld. Hier volgt een opsomming per rubriek.

Rubriek A – Het digitale woordenboek

aan de grond zitten, aanstaren, arm, bank, bezopen, blik, bloem, boer, catalogus, clip, corpulent, de boer op gaan, delven, dimmen, directory, een gat in de markt, eindstation, essay, fixeren, gezet, gladstrijken, goed boeren, hectometer, heel wat mans zijn, hoeven, huis van bewaring, iPad, kant, kolk, koper, kruimeldief, kussen, lam, ledikant, licht, mager, magie, makelaar, mandaat, mijn, nazaat, net, onverteerbaar, pas, portier, prikkelen, reflector, slaaf zijn van zijn eigen gewoontes, snotteren, spil, spriet, steiger, stereo-installatie, tegemoetkomen, tegen de lamp lopen, toets, uitbraak, uitbranden, updaten, van alle markten thuis zijn, zeven, zwaarlijvig.

Rubriek B – Woord en context

aalmoes, aanzienlijk, advocaat, afspiegeling, afstotend, agressie, agressief, alfabetisch, ambitie, ambitieus, ambivalent, anoniem, anti-autoritair, anticonceptiemiddel, archeologie, aromatisch, asociaal, associatief, audioloog, auditief, beïnvloeding, beklemtonen, berispen, biogas, biografie, biologie, blanco, cardioloog, chaotisch, claustrofobie, comateus, communicatie, communiceren, constant, consument, consumeren, controle, controleren, conventioneel, cruise, diskwalificeren, dokken, duo, egocentrisch, essentie, ex-burgemeester, exploderen, explosie, explosief, felicitatie, feliciteren, fiasco, financieel, financiën, financieren, fysiek, geïsoleerd, geografie, geologie, gevarieerd, globaal, groezelig, histamine, horrorvakantie, idealistisch, imago, in het verschiets, informatie, informatief, informeren, injecteren, injectie, intermenselijk, internationaal, isolatie, isoleren, kapitalist, kater, keurslijf, koopkracht, link, manicure, materieel, methodisch, microscoop, multimiljonair, Lesstof Woorden 1F 20 navelstreng, neo-nazi, nuttigen, opponent, optimistisch, opzienarend, pedicure, perfectionist, periscoop, plofkraak, populariteit, preadvies, pro-Europees, proteïne, psychologie, rationeel, receptionist, respecteren, sensationeel, sjoemelen, socialist, soortenrijk, spenderen, subsidie, systematisch, telebankieren, telescoop, telescoop, toxiciteit, traditioneel, visueel, zachtaardig, zogen.

Rubriek C – Woordvorming

aanbeveling, aanbidding, aanduiding, achtervoegsel, ademloos, aftrekbaar, afwasbaar, autoverkoper, begroting, beheersing, belasting, benoeming, bereikbaar, bespreekbaar, beweging, bewegingloos, bewoonbaar, bijvoeglijk, boekenkast, borsthaar, boterhammenworst, brein, broodmes, buiging, controleerbaar, draagbaar, eindeloos, foutloos, futloos, geluidloos, gevoelloos, gewetenloos, gewichtloos, herkenbaar, hijskraan, huursubsidie, inschuifbaar, juichpak, kaping, kennis, kippensoep, kleurloos, koppelen, kraanwater, legitimering, levering, liefdeloos, mengkraan, mishandeling, mislukking, mouwloos, naadloos, oefening, onaangenaam, onbehaaglijk, ondiep, onduidelijk, ongelezen, ongezellig, ongezond, onhelder, onintelligent, onmuzikaal, onrijp, onrust, ontelbaar, ontmoeting, ontrouw, ontwikkeling, onvoldoende, partijloos, plofkip, polshorloge, ramptoerisme, restaurantkok, rookworst, samenstelling, scharrelkip, smakeloos, soepkip, stapeling, stationsrestaurant, tafeltennistafel, typefout, uitvouwbaar, uitzichtloos, veralgemenen, veranderen, verarmen, verbeteren, verbleken, verdedigbaar, verdiepen, verdikken, verduisteren, verdunnen, verfijnen, verveloos, verfraaien, verfrissen, vergroten, verhogen, verjaardagsfeest, verkleinen, verkoopbaar, verkoping, verlagen, vermageren, vernauwing, verrijken, versmallen, versnelling, versoepelen, versplintering, verstaanbaar, verstelbaar, verteerbaar, verwarmen, verzekeraar, vlekkeloos, vloeibaar, voedselvergiftiging, voorvoegsel, vorming, vreugdeloos, waardeloos, wandeling, waterkraan, wendbaar, werking, wielrenkampioen, wolkeloos, zaalvoetbal, zaalvoetbalzaal, zelfstandig.

Rubriek D – Werken en verdienen

aanklager, aanwijzingen, acteur, adviseur, advocaat, agrariër, analiste, arbeid, arbeidsomstandigheden, arbeidsongeschikt, assuradeur, auteur, autoverkoper, avondwerk, baas, bediening, bedrijf, behoeftig, bemiddeld, berooid, bewaker, bijverdienen, boer, bouwbedrijf, bruto, bulken van het geld, busgeld, cadeautje, cardioloog, chemicus, cipier, collectie, consument, continuarbeid, continubedrijf, corrigeren, daar dansen de muizen in het spek, daar kan de schoorsteen niet van roken, de eindjes niet aan elkaar kunnen knopen, deeltijdbaan, dermatoloog, diender, discriminatie, docent, dominee, doordeweeks, dwangarbeid, ellendig, er warmpjes bij zitten, examengeld, fabriceren, fietsgeld, foaienpot, fractie, fulltimebaan, geen brood op de plank hebben, geen nagel hebben om zijn gat te krabben, gefortuneerd, geld voor het oprapen hebben, geldauto, geldgebrek, geldinzameling, geldkist, gevaarlijk, gevecht, goed bij kas zitten, goed geboerd hebben, goed in de slappe was zitten, handarbeid, hartspecialist, herfst, het breed hebben, het geld groeit me niet op de rug, het is armoe troef, het kan niet lijden, het krap hebben, huidspecialist, huishoudgeld, imiteren, in opdracht van, in overvloed leven, inkoper, inpakker, inschrijfgeld, instructies, interieurverzorgster, jaarsalaris, journalist, kapitaalkrachtig, kasgeld, kassa, kassamedewerker, kind, klanten, kledingindustrie, kleedgeld, kok, koken, kooplustig, kopen, krap bij kas zijn, laborante, lagelonenlanden, lange dagen maken, leerbedrijf, lente, leraar, loon, maandsalaris, machinist, maken, met een zilveren lepel in de mond geboren zijn, meubelindustrie, minimaal, minimumjeugdloon, minstens, misdeeld, modern, na-apen, nachtdienst, najaar, nerveus, netto, neuroloog, nieuwerwets, nimmer, noodlijdend, nooit, officier van justitie, onbemiddeld, onderneming, onderneming, ongelijkheid, ontslag, ontslagen, onveilig, op den duur, op zwart zaad zitten, opvoedkundige, overheid, overleggen, pedagoog, pesticide, plamuurmes, politieagent, predikant, preventie, produceren, raadgever, rechtvaardig, salaris, salarisverhoging, schamel, scheikundige, schrijver, shoppen, sjofel, sollicitatiegesprek, solliciteert, stageld, strijd, ten koste van, thuiswerk, tip, toneelspeler, treinbestuurder, uitwas, vacature, vakantiebaan, vakantiegeld, vakantieloon, vakantiewerk, vakbondsvergadering, vakkenvuller, verbeteren, verbruiken, verdediger, verdienen, vergaderen, vergif, verloskundige, vermogend, verscherpen, verslaggever, verslechteren, verzameling, verzekeraar, voltijdbaan, voorjaar, voorzorg, vroedvrouw, weekenddienst, welgesteld, werk, werkervaring, werkervaringsproject, werkgever, werknemers, werkomstandigheden, werkplan, werkruimte, werkster, winkelbediende, winkelen, wisselgeld, zakgeld, zenuwachtig, zenuwarts, zijn schaapjes op het droge hebben, zonder middelen van bestaan.

Rubriek E – Consumeren en betalen

aanbieden, aanbieding, aanprijzen, aanschaffen, acceptgirokaart, accijns, actie, advertentie, adverteren, adviseur, afbetalen, afbetaling, afgedankt, afgeprijsd, aflossen, afrekenen, afzien, annulering, apparaat, appartement, autokosten, bankafschrift, bedrijf, belasting, besparen, besparing, bestellen, betalen, bezuinigen, boeken, bon, caissière, campagne, cliënt, collectie, colporteren, colporteur, compensatie, confronteren, consumeren, contactloos betalen, contant, controleren, controleur, dalen, deal, demonstreren, dokken, doorverkopen, drijfmat, eindbedrag, ergens niet over te spreken zijn, espressomachine, etaleren, eten, fabrieksterrein, factuur, gespreid betalen, gloednieuw, huurhuis, hypermodern, in de aanbieding, inchecken, ingelukkig, inkomstenbelasting, inkopen, inscannen, intriest, investeren, inzenden, inzending, kassakoopje, kelderen, klagen, klant, knettergek, koophuis, kopersstaking, kwitantie, leveren, lieten, loeiheet, loon, magazijnkast, makelaar, meevaller, met lange tanden, nuttigen, oerdegelijk, oergezellig, oerkomisch, oersaai, offerte, ondernemer, onhandig, online, op afbetaling, op de pof, op je buik schrijven, opdrinkkassa, ov-chipkaart, overbezorgd, overduidelijk, overeenkomst, overgelukkig, overgevoelig, overvol, percentage, perfect, piepjong, pinpas, portemonnee, postpakket, prijsopgaaf, procent, raadgever, rekening, rente, reparatie, repareren, retegoed, salaris, scannen, scharrelkip, shoppen, showen, smoorverliefd, snikheet, spaarzaam, sparen, spotgoedkoop, stokdoof, stokoud, stomdronken, streepjescode, supergaaf, superlicht, superslank, te geef, totaalbedrag, transport, transportkosten, tweedehands, uitgaven, uitkeren, uitstallen, uittellen, ultrakort, ultralicht, vakkenvuller, van de hand doen, vaste baan, vaste lasten, verhandelen, verhuizen, vervoer, vervoerskosten, verzameling, verzekeren, verzekering, voorschieten, voucher, wat de pot schaft, wegwerpartikel, winkel, winkelen, zaak, ziektekostenverzekering, zuinig.

Rubriek F – Mens en maatschappij

aangehouden, aanhanger, aansporen, aanvoerder, achterstandswijk, actiegroep, actievoerder, activist, adoptiekind, afbreken, afdruipen, affiche, afkomst, antwoord, armoe, armoede, arts, asielzoeker, begaanbaar, bekladden, bekostiging, beplanting, beschildering, beschrijving, bestrijding, bezoek, bezopen, boerenleven, budget, budgetteren, bungalow, buurt, cadeau, club, commotie, concept, daklozenopvang, demonstratie, diefstal, diender, dienstverlening, dokter, dorpsgenoot, dronken, eindpunt, ergens de handen voor op elkaar krijgen, failliet, fan, finish, flyer, gehaat, geschenk, gesloten, graffiti, herbergen, herkomst, huiseigenaar, interessant, investeren, investering, inwoner, jeugd, jongeren, koninklijk, kraakpand, kraken, kraker, krot, krottenwijk, landverhuizer, leger, leider, luxueus, militair, miljonair, netjes, noodlijdend, nuchter, onder de maat, onderhouden, oninteressant, ontsluiting, ontwikkelen, ontwikkeling, onzichtbaar, oorlog, oorlogvoering, op termijn, opbouw, openbaar, opknappen, oplevering, oproepen, opschudding, overheid, overvloed, persbericht, pleegkind, politieagent, populair, pretpark, privé, realiseren, realiseren, renoveren, rijksoverheid, schoon, schoonmaakster, schoonmaken, slordig, sober, soldaat, speeltuin, sporthal, stadsbewoner, stadsvernieuwing, stedeling, tandem, tegengaan, uit de koker van, uitsluitsel, uitvoeren, veiling, verduisterd, verduisteren, verduistering, vereniging, vergrijzing, verjonging, verlichten, verlichting, vernietiging, vernieuwing, veroudering, verpauperd, verpauperen, verpaupering, verslaving, verwaarlozen, verwijderen, verwijdering, verwoeste, verwoesting, vies, villa, villawijk, voorlichter, voorspelling, voorzieningen, vorstin, vrede, watergebrek, wateroverschot, weghalen, werkster, wijk, zichtbaar, zwerver.

Rubriek G – Familie en relaties

aanhanger, aanlegplaats, aantrekkingskracht, aardebewoner, afspraak, alimentatie, anticonceptie, arbeidsplaats, band, big deal, biologisch, bloedverwant, broer, buigzaam, commune, computerfreak, confronteren, contact, crematie, date, datingsite, denkbeeld, door het dolle heen, drankprobleem, echtgenoot, eerlijk, energieprobleem, erfenis, fair, familie, familielid, flexibel, geboortecijfer, geborgenheid, generatie, gepensioneerd, gescheiden, gezin, grappig, grootmoeder, grootouders, grootvader, het bed delen, het bleef knagen, huwelijkspartner, huwelijksprobleem, iets in de hand hebben, inwoner, kameraad, kettingrookster, kleinkinderen, klik, lastig, liefhebster, lijkverbranding, lijntrekker, logeren, maatje, macho, mening, minderwaardigheidsgevoel, motief, nalatenschap, natuurlijk, nazaat, nerd, notaris, okee, oma, omroepster, onbereikbaar, onbespreekbaar, onbewoonbaar, onbreekbaar, onbuigbaar, oncontroleerbaar, ondeelbaar, ondenkbaar, ondrinkbaar, onherkenbaar, onhoorbaar, ontmoetingsplaats, onuitvoerbaar, onverdedigbaar, onverkoopbaar, onverstaanbaar, onverteerbaar, oordeel, opa, opvattingen, puberen, reden, relatie, rouw, rouwen, schoonmoeder, schoonzus, skypen, spelbederver, stiefmoeder, stiefvader, strand, tegenpolen, testament, troonopvolger, uitvliegen, vader, van jongs af aan, verbondenheid, verraadster, verwekker, voorgedij, voorhouden, wees, wereld, wezen, woordenwisseling, zoonaanbidster, zonder slag of stoot, zwager.

Rubriek H – Uiterlijk en verzorging

aan zijn jasje trekken, aanbrengen, aanleg, aantrekkelijk, afgeprijsd, aftershave, afvallen, amandelachtig, artiesterig, azijnachtig, ballonachtig, bangig, bazig, beestachtig, bewustzijn, blikachtig, blikvanger, bodywarmer, bouw, broekje, caissière, casual, catwalk, compliment, contact, cosmetisch, dapperheid, dat doet hem de das om, décolleté, een held op sokken, eerder, emoties, energie, er geen hoge pet van op hebben, er je petje voor afnemen, er met de pet naar gooien, er met je pet niet bij kunnen, eyecatcher, eyeliner, fabrieksterrein, figuur, fleece, frustrerend, geelachtig, giechelen, glamour, gooi maar in mijn pet, halter, handcrème, hoekig, hormonale, huilen met de pet op, ideaal, indruk, isolement, kledingvoorschriften, label, ladyshave, last, leerachtig, legerkleding, legging, lichaam, look, magazijnkast, make-up, manchet, manchet, metaalachtig, mix, modehuis, montuur, motor, najaarscollectie, negatieve, nerds, onder de pet houden, ondergewicht, onfris, oogverblindend, opleuken, opmerkingen, opscheren, outfit, ov-chipkaart, overleven, oversized, parfumerie, piercings, postpakket, puntig, risico, robotachtig, saaiig, schaapachtig, scharrelkip, schilderen, schimmig, schuimig, shorts, slonzig, sneakers, sterk, streepjescode, stress, sweater, taille, tenue, tondeuse, trend, T-shirt, tweedehandsje, uitbundig,

uiterlijk, ultraviolet, vakkenvuller, veroveren, verstand, verstoord, vilt, vlot, vriendengroep, vrouwelijk, watjes, zijn muts staat verkeerd, zilverachtig.

Rubriek I – Misdaad en straf

aangifte, aanhouden, aanranding, afwikkeling, alarminstallatie, arrestant, arrestatie, arresteren, beul, beveiligingssysteem, bewegingsmelder, brandstichting, breekijzer, centrale, chantage, chanteur, crimineel, de aap kwam uit de mouw, de duimschroeven aandraaien, del, detentie, diefstal, discriminatie, doodslag, een bende oprollen, een eed afleggen, ergens het hart van zijn, feeks, fouilleren, fraude, frauderen, fraudeur, frauduleus, getuigen, gezinsvoogd, gierigaard, gijzelen, gladjanus, heling, het achter de ellebogen hebben, identificatie, iemand iets in de schoenen schuiven, iemand iets op de mouw spelden, iemand niet kunnen volgen, iemand niet kunnen zetten, iemand voeren, iets op je lever hebben, incident, jeugdstrafrecht, judas, juridisch, kampstraf, kattenkop, kinkel, klungel, kruimeldief, lafbek, landloperij, leugenaar, luiwammes, meineed, meldkamer, mishandeling, mobilfoon, moord, moordenaar, nijdas, onaangepast, onder ede, ongeregeldheden, opgroeien voor galg en rad, oplichter, opruiet, opruiing, opschepper, opvanghuis, over koetjes en kalfjes praten, overval, patrouilleren, pestkop, pietlut, politiepatrouille, prioriteit, proces-verbaal, prostitutie, racistisch, rechercheren, rechercheteam, rechercheur, reclassering, relschopper, schlemiel, smokkelen, snelrechter, spion, steekwapen, strafblad, stroomstootwapen, surveillancewagen, surveilleren, taakstraf, tang, toedracht, toeziend voogd, uit een goed nest komen, van het rechte pad af, vandalen, vandalisme, verdachte, vergrijp, verkrachting, wapenbezit, woordvoerder, zelfverdediging.

Rubriek J – Gevoel en gedrag

aanstellerig, aanstootgevend, aantrekkelijk, accepteren, achterdochtig, afgunst, afgunstig, afkeer, afschuw, als de dood zijn, angst, apenkop, arrogant, bazigheid, bedwingen, belang, benoemen, beschaafd, beschikken over, bevlogen, bij nader inzien, blaaskaak, blijheid, blijmoedig, boekenwurm, braafheid, chagrijnigheid, compenseren, compliment, daadkrachtig, dapper, dapperheid, de bokkenprui op hebben, de hand op de knip houden, de scepter zwaaien, dief, dominant, door de wol geverfd zijn, doordraaien, draaikont, druilloor, een gat in zijn hand hebben, een hoge borst opzetten, een vaste partner hebben, een wit voetje willen halen, eerlijk, eerbij, egoïstisch, eigenschap, eigenwijs, er vandoor gaan, eraan verslingerd zijn, ergens blind voor zijn, ergens de neus voor ophalen, ergens een blik op werpen, ergens lak aan hebben, ergernis, flinkheid, geboeid, gebonden, geluk, gevat, gezellig, gierigheid, greintje, hem knijpen als een oude dief, het achter de ellebogen hebben, het hoofd laten hangen, het hoogste woord hebben, het je eigen maken, het onderspit delven, hij bakt ze weer bruin, humoristisch, iemand de mond snoeren, iemand niet kunnen zien of luchten, iets mans zijn, iets niet kunnen verkroppen, ijdelheid, in de bonen zijn, in de zevende hemel zijn, in vuur en vlam staan, inhalig, inspireren, intelligent, intimideren, irreëel, jaloers, jaloezie, kaaskop, kapers, karaktertrek, klef, kwaadwillend, kwalijk, kwaliteiten, lastpak, leugenachtig, lijf, lolbroek, losbol, loser, ludiek, macho, marionet, melkmuil, met de mond vol tanden staan, minachting, minderwaardig, mooi weer spelen, naast zijn schoenen lopen, negeren, niets om het lijf hebben, omarmen, onder de plak zitten, onderdanigheid, ongegrond, ontmoediging, ontroering, onverschilligheid, onzeker, oogkleppen, op de klippen lopen, op zijn achterste benen staan, opkroppen, opschepperig, opstandig, overheersen, paniek, positief, prikkelbaar, pummel, reëel, robbedoes, roemen, schijtaars, slijmjurk, slim, sloddervos, snotneus, snigger, stiekem, stijfjes, stijfkop, stressbestendig, strijdvaardig, sullig, tattoo, teentjes, teleurstelling, trots zijn op, typerend, uilskuiken, uit de gratie zijn, uit je bol gaan, uitbundigheid, vals, veelbelovend, veerkrachtig, verbazing, verdriet, verlegenheid, verliefdheid, verontwaardiging, verslingerd, verstrooid, verstrooidheid, verveling, verwardheid, voet bij stuk houden, voor geen kleintje vervaard zijn, vreugde, waaghals, warrig, wegwuiven, wijsneus, woede, zelfvertrouwen, zich bewust worden, zijn borst natmaken, zonnig, zuurpruim.

Rubriek K – Ziekte en gezondheid

aanbrengen, aandoening, aanleiding, aanval, acne, ademhaling, afwijkend, afwijking, allergie, allergisch, antibiotica, antibioticum, apotheek, apotheker, astma, bacterie, behandeling, bescherming, besmetting, bestanddeel, betten, bewegen, bijsluiter, bijwerking, blessure, bloedtransfusie, botten, branderig, breuk, cardiogram, cardioloog, claustrofobie, codicil, constateren, constatering, crematie, darmproblemen, deppen, dermatoloog, diëtist, donor, doofheid, doorslikken, doorverwijzing, dosering, eczeem, eetprobleem, etter, fobie, fysiek, fysiotherapeut, gebroken, geestelijk, gehoorschade, gezwollen, gips, gynaecoloog, hart- en vaatziekten, hartritme, hartspecialist, helen, heropflakking, hersenbloeding, hevig, hooikoorts, hoorapparaat, huidspecialist, huiduitslag, in staat zijn, ingrediënten, injecteren, injectie, innemen, inspuiten, internist, kiespijn, KNO-arts, krampachtig, kwaal, lichamelijk, lijkverbranding, loopneus, manueel therapeut, maximaal, MDL-arts, mitella, nakijken, narcose, neuroloog, onbeweeglijk, ongeneeslijk, oogarts, operatie, opgezwollen, opticien, orthodontist, overdosering, overgevoeligheid, overlijden, paracetamol, pijnstiller, plasproblemen, psychiater, psychisch, psycholoog, pus, raadplegen, recept, röntgenfoto, samenstelling, schaafwond, siddering, slechtiendheid, sterfte, sterven, stijve spieren, suikerziekte, symptoom, tandarts, transplantatie, uitval, uroloog, vaccinatie, vaststellen, verhoging, vernauwing, verschijnsel, verstuikt, verwonding, voorlichting, voorschrift, werkzame stof, zenuwen, zetpil, ziekteverwekker, zwangerschap.